

[קודם תקנת חכמים שלא ליטלו בשבת⁽²¹¹⁾].

גמרא:

שנינו במשנה: מקבלת אשה מיד בנה ובעלה ומחזירתו למים בשבת.

ומקשינן: פשיטא דשרי לה ליטלו מהם, שהרי כיון שהלולב ניטל בשבת ודאי אינו מוקצה?!

מבארת הגמרא: מהו דתימא: הואיל ואשה לאו בת חיובא היא במצות לולב, שמצות עשה שהזמן גרמא היא, כלפיה נעשה הלולב מוקצה, משום שאינו ראוי לה לכלום, ולכן אימא לא תקבל את הלולב מיד בעלה.

קא משמע לן משנתנו, שהיות והאנשים מצווים ליטלו דינו ככלי⁽²¹⁴⁾ גם לגבי נשים ואינו מוקצה כלל.

שנינו במשנה: קטן היודע לנענע חייב

ולכן, מקבלת אשה את הלולב מיד בנה ומיד בעלה, לאחר שיצאו בו ידי חובתם, ומחזירתו למים בשבת, כדי שלא ייבש.⁽²¹²⁾

הלכה נוספת מביאה המשנה: רבי יהודה אומר: בשבת מחזירין את הלולב למקום שנטלוהו ואין מוסיפין מים, משום שאסור לטרוח ב"תיקון כלי".⁽²¹³⁾

ואילו ביום טוב, מוסיפין מים, אך לא מחליפים אותם במים אחרים צוננים מהם.

ובחולו של מועד אף מחליפין את המים.

עוד אמרו: קטן היודע לנענע, חייב כלולב מדין חינוך.

קיום המצוה כך היא מותרת ליטלו ממנו. אבל אחר שהניחו מידו שוב אין לטלטלו לפי שאינו ראוי עתה לכלום.

213. ורש"י הוסיף: "שהרי מכאן נטלוהו היום". ומבואר מדבריו, דדוקא משום שניטל הלולב מן המים ביום השבת עצמו מותר להחזירו לשם. אבל אם נטלוהו מן המים קודם השבת אסור להחזירו בשבת, וראה הרחבת הדברים בילקוט מפרשים.

214. זה לשון רש"י: כיון דראוי לנטילת אנשים, תורת כלי עליו ומותר בטלטול לכל. והיינו, כיון שראוי הוא למצוה, תורת כלי עליו. ועיין רש"י שדקדק מדברי רש"י להלן ריש פרק לולב וערבה, דאף על פי שעומד למצוה אין תורת כלי עליו, אלא שמצותו מתירתו בטלטול.

211. כן מוכרח מדברי הירושלמי המובאים בהערה הבאה, וכן כתב הרמב"ם [פרק ז הלכה כה]: "מקבלת אשה הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים בשבת בזמן שהיו נוטלין לולב בשבת". ומבואר מדבריו, שרק בזמן שהיו נוטלים לולב בשבת היה מותר לטלטלו.

אולם ברבינו מנוח שם הביא כי יש חולקים בזה, וסוברים שגם בזמן הזה לא אסור הלולב בטלטול [וראה בהערות להלן באור מחלוקתם]. עוד כתב, כי יש שחילקו בין לולב לאתרוג, דלולב אינו ראוי לכלום ועל כן אסרוהו בטלטול משום מוקצה. אבל אתרוג עומד לריח [וכמו שנתבאר לעיל לז' ב' שאתרוג של מצוה מותר להריח אותו].

212. מיהו איתא בירושלמי, דהיינו דוקא מיד אחר קיום מצותו, כל זמן שלא הניחו מידו. וכשם שבעלה אינו צריך להניחו מיד לאחר